VILNIUS Sekmadienis, 1930 m. Birželio mėn. 15 d. IV metai

VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS.

Pirmyn!

№ 12 (68)

Kas vergo retežių nedrista numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.

SOCIALDEMOKRATŲ ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS
Adr.: Wilno, Urząd Pocztowy 1.
Skrytka Nr. 115.
Red. adr. ul. Bonifraterska 6—2.

EINA DU KARTU PER MĖNESĮ

Prenumerata: Lenkijoj metams 4 auks., pusei metų 2 auks. Lietuvoj metams 4 litai, pusei metų 2 lit. Užsieniuose dvigubai.
Atskiras numeris 20 sk.

Laisvės politiniams kaliniams!

Paskutinė provokacinė socialdemokratų vieša byla Kaune parodo labai aiškiai, kokiu begėdišku būdu Smetonos klikos diktatūra šimtus Lietuvos demokratų uždarė ilgiems metams į kalėjimus. Šlykšti provokacija šį kartą tik todel „tautos vadams“ nepasisekė, kad teismas buvo **viešas** ir net kreivadūšiai kariuomenės teismo teisėjai pasidrovėjo nuteisti visai nekaltus žmones, remiantis vien tik valdžios agentų aiškiai melagingais parodymais. Bet jei teismas būtų buvęs neviešas, nekalbant jau apie profesinių budelių karo lauko „teismą“, visi kaltinamieji už „priešvalstybinį darbą“ būtų buvę pasmerkti ilgiems metams kalėti. Visos politinės bylos „tautiškoje“ Lietuvoje buvo sudarytos panašiu būdu, kaip ir ši paskutinioji. Užinteresuotų žvalgybos agentų parodymai visose bylose suvaidino sprendžiamą vaidmenį. Diktatūra karo lauko „teismais“ rengė dirvą savo viešpatavimui, karo lauko „teismai“ yra diktatorių priemonė pašalinti sau nepatinkamus žmones. Visa eilė politinių bylų buvo stačiai keršto sumetimais sudarytos. Po pasikėsinimo ant Voldemaro 14 studentų buvo karo lauko „teismo“ teisiami, bet už ką, niekas, net ir pati žvalgyba, nežino. L. S. D. P. Centro sekretoriaus Galinio ir draugų byla su 15 mirties sprendimų rėmėsi tiktai žvalgybos agentų provokacija. Tą konstatavo net ir Kauno apygardos teismas ir Kauno taikos teisėjas. Dešimtys bylų Kaune, Šiauliuose, Panevėžy ir kitur panašiu būdu buvo inscenizuotos. Tos rūšies bylos buvo diktatorių priemonė aktingesnius demokratus sukišti į kalėjimus, kur jie nežmoniškose sąlygose yra laikomi.

Be aiškiai provokacinių ir keršto sumetimais sudarytų bylų mažas nuošimtis rasis ir tokių, kur per darbuotojų neatsargumą žvalgybai pavyko surasti arba ir pakišti „kaltės įrodymai“. Tai daugiausiai priešfašistiniai atsišaukimai, knygutės ir laikraščiai. Už laisvą spausdintą žodį karo lauko budeliai, „tautos vadų“ liepiami, visa eilę demokratų pasmerkė ilgiems metams kalėti arba ir sušaudė.

Varniuose koncentracijos stovykloje šimtai žmonių laikomi vien tik komendantų parėdymu, be jokio kaltinimo. Varniuose randasi visa eilė žmonių, kurie jau trečius metus ten vargsta.

Šimtai diktatūros aukų kankinami kalėjimuose ir Varniuose biauriose, nesveikose sąlygose, prie blogo maisto, netenka sveikatos, nyksta. Džiova, reumatizmas ir kitos ligos pakerta ne vieno jauno, sveiko draugo sveikatą. Žiaurus, pažeminantis kalėjimų režimas, nuolatiniai išsityčiojimai, karceriai pakerta dvasinį atsparumą, sunaikina žmogų moraliai. „Tautos vadai“ daro viską, kad kalėjimuose savo aukas sunaikinti, kad, jei kurs ir išeis dar laisvėn, būtų be sveikatos, be pasiryžimo už savo įsitikinimus ir kovoti.

Amnestijos iš kruvino budelio Smetonos nėra ko laukti. Vienas kitas gali per „malonę“ atgauti laisvę, bet kruvinojo Smetonos „malonė“ daugiausiai paliečia moraliai palaužtus žmones, arba tokius, iš kurių budeliai nebemato sau pavojaus. „Vytauto metų“ malonę Smetona išpila ant savo dvasiai artimų šnipų, plėšikų, sukčių ir galvažudžių. Kovotojams už demokratinę Lietuvą, už darbo liaudies reikalus, „malonės“ nėra.

Politinių kalinių laisvę reikia iškovoti. Šimtus kalinamų kovotojų tik kovojanti liau-

dis gali išvaduoti iš kruvinųjų budelių nelaisvės. Todel tebūnie vienas iš pirmųjų mūsų kovoj prieš diktatūrą reikalavimų: Laisvės politiniams kaliniams! Šalin tautiškų budelių kalėjimai kovotojams už mūsų visų reikalus, už laisvą, darbo žmonių valdomą Lietuvą!

Studentas su šnipo „ideja"!

Gegužės 28 d. Kaune kariuomenės teismo budeliai teisė 8 socialdemokratus, kaltinamus priklausime „Respublikos Gynėjų Sąjungai", ruošime sukilimo prieš „teisėtą" okupantų valdžią ir platinime revoliucinių atsišaukimų ir literatūros. Visas kaltinimas rėmesi studento teisininko Klastausto parodymu. Klastauskas, žvalgyboje žinomas Sprindžio vardu, atvykęs Kaunan įsojo į studentų socialdemokratų organizaciją „Žaizdras", dirbo kurį laiką „Socialdemokrato" administracijoj ir visą laiką informavo žvalgybą, už atlyginimą, apie socialdemokratų veikimą. Žvalgyba buvo pavedusi Klastauskui išprovokuoti žaizdrininkus, įtraukti juos į kokį nors „nelegalų" darbą ir paskui išduoti fašistų budeliams. Klastauskas toje kryptyje dėjo visas pastangas, pats rašė R. G. S gos vardu atsišaukimus ir kaišiojo pažįstamiems „kalbą ištaisyti", įkalbinėjo parsigabenti „Pirmyn", ginklų, siūlėsi „užmušti" Voldemarą, Braziulevičių ir kitus diktatūros ramsčius. Šituo savo „aktingumu" mažai žinomas Klastauskas sukėlė drauguose įtarimo ir jo pradėta šalintis. Tą pajutęs Klastauskas su žvalgyba nutarė nebelaukti ir 8 draugai, Klastausko nurodymu, buvo areštuoti, o gegužės 28 teisiami. Vienintelis kaltės „įrodymas" teisme buvo Klastauskas, jokių kitų davinių teismas neturėjo ir žvalgybos agentai negalėjo patiekti. „Pats" Statkus, žinomas provokacijų meisteris ir Voldemaro šuva, į teismą net neatėjo. Teismas buvo viešas, su gynėjais, dalyvaujant spaudai. Net ir kariuomenės teismo budeliams nepatogu buvo nuteisti 8 žmones vien tik apmokamo žvalgybos agento Klastausko parodymu. Todel kaltinamieji liko išteisinti, nežiūrint į tai, kad „nuosaikiosios vyriausybės" budelis prokuroras reikalavo visiems kaltinamiems mirties bausmės.

Jei teismas būtų neviešas, visi kaltinamieji, be abejonės, būtų Klastausko parodymu nuteisti. Visos ikišiolinės bylos karo lauko „teismuose" panašiais Klastauskų parodymais buvo remiamos ir šimtai socialistų tokiu keliu liko pasmerkti ilgiems metams kalėti, o daugelis yra ir nužudyta. Galinio byla Šiauliuose, kur iš 29 kaltinamųjų 15-ai išnešta mirties sprendimas, o likusiems kalėjimas iki gyvos galvos, rėmėsi tiktai žvalgybos agentų parodymais. Apygardos teismas, L. S. D. Partijos uždarymo byloje, ir taikos teisėjas, Žvalgybos byloje prieš „Socialdemokratą", pripažino, kad Galinio ir kelių dešimtų socialdemokratų areštai rėmėsi vien tik žvalgybos provokacija. Žvalgybos agento provokatoriaus Uscilos atneštas „Pirmyn" į „Socialdemokrato" redakciją, davė pagrindo „tautiškiems" banditams pasmerkti 15 žmonių mirti, o 14 kalėti iki gyvos galvos. Panašiai buvo nuteisti ir šimtai kitų draugų. Klastausko parodymai turėjo dar 8 socialdemokratus įkišti į kalėjimą. Uscila savo gavo, gaus ir Klastauskas, kas jam priklauso, o provokatoriams priklauso kulipka į kaktą. Nuo to tas juodas niekšas neišsisaugos.

Keliosdešimtys bylų, išprovokuotų žvalgybos šimtams Lietuvos socialistų, pilni kalėjimai politinių žvalgybos aukų, budelių „teismų" kruvinos orgijos, tai yra „tautiškosios" eros pažiba ir budelio Smetonos viešpatavimo vaisiai. Dvarininkams atiduodama žemė, o Lietuvos demokratams tautiškieji budeliai stato kalėjimus, siundo ant jų žvalgybos provokatorius ir „tautiškų" teismų banditus.

Įdomus yra „tautiškos" eros „didvyris" Klastauskas. Biednas studentas už mėnesinę algą tarnauja budelių žvalgybai ir parduoda savo pažįstamus studentus, kurie jam ir darbo stengėsi parūpinti ir tariamoje biedoje norėjo padėti. Tokių Klastauskų Smetonos Voldemaro režimas priveisė daugybę Lietuvos jaunimo tarpe. Smetonos šuva prokuroras Klastauską išgyrė, kaipo „patriotą", kurs del „idejos" dirba didelį tėvynės gelbėjimo darbą. Kad už jo „patriotizmą" žvalgyba jam mokėjo sutartą algą ir „pas Urboną fundijo", tai, prokuroro manymu, tas yra visai tvarkoje, nes „patriotizmas" be pinigų Smetonos šunų galvose yra neįmanomas. Smetoninis „patriotizmas" tik reptilijų fondais juk ir minta, o padorus „tautiškas patriotas" negali iškęsti, jei tik prieina, napavogęs iždo pinigų. Tokių „patriotų" Klastauskų, Uscilų ir panašių Smetona priveisė daugybę. Jie sudaro tautiškojo jaunimo kadrus, jais remiasi tautininkų klika, iš jų verbuojami provokatoriai, šnipai ir kandidatai į būsimus „tautos vadus". Laiminga Lietuva turėdama tokį kilnų „tautišką" jaunimą, jos „didinga" ateitis Klastausko „patriotizmu" yra garantuota.

Klastausko išstojimas gegužės 28 d. parodo vaizdžiai, kodel tautiškieji budeliai taip mėgsta karo lauko „teismus", kuriuose be liudininkų, be viešumos, be gynėjų ir be apeliacijos galima savo aukas skersti. Užtenka kokio Klastausko „parodymo", prasikaltimas skaitomas „įrodytu" ir Braziulevičius skaito mirties ar iki gyvos galvos sprendimą. Viešas, nors ir kariuomenės banditų teismas, taip begėdiškai smerkti negali, jam reikia geriau parengtų provokacijų, arba kokių nors įrodymų. Del to ir 8 kaltinamieji gegužės 28 d. buvo išteisinti.

Klaida būtų skaityti kariuomenės „teismo" sprendimą įrodymu, kad Lietuvos budelių tautininkų kursas švelnėja. Nieko panašaus nėra. Ši byla tik parodo su kokiu menku provokaciniu pasirengimu žvalgyba šią bylą iškėlė. Įpratusi karo lauko „teismuose" diktuoti sprendimus, žvalgyba manė ir viešame kariuomenės teisme užimponuoti savo „inteligentišku" informatoriu Klastausku, bet apsiriko. Reikia pabrėžti, kad ši byla yra iškelta jau Voldemarą pavarius. „Nuosaikieji" budeliai yra šios bylos autoriai ir „nuosaikiųjų" budelių prokuroras kaltinamiems reikalavo mirties bausmės. Ši byla privers smetoninius banditus griebtis gudresnių provokacijų ir visi nelegalūs darbuotojai turi tik dar labiau savo darbą užkonspiruoti ir būti atsargesniems.

J. S.

Drg. Misiulis nuteistas.

Šiaulių apygardos teismas šias dienas nagrinėjo drg. Misiulio bylą. Drg. Misiulis, kaip žinome, Latvijos valdžios buvo išduotas Lietuvos budeliams, bet su sąlyga, kad jį teistų ne karo lauko ir ne kariuomenės banditų „teismas", bet normalis apygardos teismas. Bet „tautiškas" teisingumas visuose teismuose yra lygus. Kiekvienas teismas, okupantų tautininkų diktatūroje, teisdamas demokratus laikosi diktatūros „teisingumo". Ir Šiaulių apygardos teismas pasirodė esąs tautininkų diktatūros aklas, bet ir pyktas įrankis. Drg. Misiulis už policininko nušovimą, besigelbstint jam iš voldemarinių žmogžudžių nagų, liko nuteistas iki gyvos galvos sunkiųjų darbų kalėjiman. Iki gyvos galvos nuteistas demokratas, kurs tik gelbėdamies iš banditų nagų ir gindamas savo gyvybę tu-

rėjo nušauti diktatūros įrankį — policininką! Tai yra „tautiškas" teisingumas demokratui.

Pralotas Olšauskas už meilužės pasmaugimą nuteistas 6 metams kalėjimo. Garsusis žmogžudys Kazarinas už Noreikos nušovimą gavo 3 metus kalėjimo. Bet demokratas, už gelbėjimą savo gyvybės, teisiamas iki gyvos galvos kalėti! Du mastu turi tautiškas teisingumas — viena saviems, „tautiškiems" vagims, plėšikams ir žmogžudžiams ir kitą demokratams, kovojantiems už laisvą demokratinę Lietuvą. Kiekvienas sąmoningas darbininkas supranta, kodel taip yra. Žmogžudys Olšauskas, nors jis ir nužudė iš pasalų savo mylimąją, vistiek yra „savo" žmogus „tautos vadams"; Kazarinas, nors ir nušovė tautininkų vadą Noreiką, bet jis yra valdančios karininkų klikos narys. O drg. Misiulis valdančiai šaikai yra klasinis priešas, sąmoningas darbininkas ir, nors jis yra visai nekaltas, nes tik save saugodamas šovė į policininką, bet kaipo demokratas ir kaipo aktingas kovotojas už demokratiškę, darbo liaudies valdomą Lietuvą, jis „tautiško teisingumo" akyse yra vertas didžiausios bausmės. Drg. Misiulio byloje fašistinis Lietuvos „teisingumas" dar kartą parodo visam pasauliui, kad jis yra klasinis, valdančios klasės ir diktatorių šaikos teisingumas.

Tikime, kad greitu laiku nuvirs darbo liaudies neprietėlių diktatūra, o tada ir drg. Misiulį tikime galėsią pasveikinti mūsų tarpe laisvą ir nenuilstantį kovotoją už darbo Lietuvos šviesesnę ateitį.

Ūkininkas Stulginskas, kurs suimtąjį drg. Misiulį ir policininką vežė, už tai, kad jis, būdamas beginklis, nepuolė suimti ginkluoto „tautos vadų" priešo, nuteistas 12 metų sunkiųjų darbų kalėjimo. Čia irgi pasirodo diktatūros kerštas visai nekaltam žmogui.

J. K.

Žemės reformos susmetoninimas.

Didžiausias darbo liaudies laimėjimas Nepriklausomoje Lietuvoje — žemės reforma, valdant Smetonai yra paverčiamas niekais. Žemės reformos tikslas turėjo būti: atiduoti žemę valstiečiams, sunaikinti dvarininkų ponavimą, baigti valstiečių išvadavimą iš ponų baudžiavos. Bet jau krikščionys demokratai ėmėsi žemės reformos labai „atsargiai", tik tiek, kiek buvo verčiami revoliucinių pokarinių metų sąlygų. Pagrobę valdžią tautininkai iš viso žemės reformos darbą sustabdė. Smetonos klika su savo bajoriška aplinkuma „didingą" Lietuvos ateitį nori budavoti ant „sulietuvintų" bajorų ir stambiųjų ūkininkų, pavergdami biednesnius valstiečius ir darbininkus. Visos permainos žemės reformoje, tautininkams viešpataujant, yra daromos su tuo išskaičiavimu, kad Lietuvoje turtingųjų žemvaldžių luomas kaip galint mažiau nukentėtų. Žemės reformos rovoliucinė reikšmė buvo tame, kad ji turėjo panaikinti bajorų ekonominę viršenybę ir iškelti galutinai viešojo gyvenimo paviršiun valstiečių luomą. Bet gruodžio putčas prie to neprileido. Pagrobę valdžią „tautiškieji" diktatoriai visomis priemonėmis pradėjo konservuoti dvarus. Tuoj po perversmo dvarų skaldymas buvo sustabdytas, o dvarininkams pradėjo plaukti visokios privilegijos ir kreditai. Šių metų balandžio 16 d. „žemės reformos įstatymo pakeitimas" tiktai užtvirtina ir nustato ribas to, kas ir iki šiol buvo daroma. Caro šnipas Aleksa žemės ūkio ministerio kėdėj jaučiasi dvarininkų reikalų atstovu. Jo paslaugumas dvarininkams kartais sudaro net juokingų situacijų. Pasakoja, kad koks tai nususęs dvarininkėlis nuo Panevėžio, turintįs žemės apie 300 ha, kreipėsė 1927 m. į Aleksą prašydamas jo ūkį, kaipo „pavyzdingą" ir „kultūringą" palikti su norma 300 ha. Norėdamas būti tikresnis, bajorėlis prašymą parašė ne tik nuo savęs, bet dar ir žmonos vardu. Koks gi buvo plikbajorio nustebimas, kai jis gavo iš Aleksos pranešimą, kad jam ir **jo žmonai** paliekama „kulturingam" ūkiui vesti **po 300 ha**, kas sudaro viso 600 ha, nors visas ūkis teturi tik apie 300 ha. Aleksos „dosnumas" santykiuose su dvarininkais nežino ribų, „ūkininkų vienybės" apaštalas, net ne pasiįdomavęs arčiau dvarininkų ūkių stoviu kiekvieną ponų užgaidą patenkina. Aleksa taip elgiasi todel, kad pats yra nusususių bajorų kilmės ir tokią jau „laiko dvasią" užuodžia. Apie dabartinio režimo valdovus sukasi Chodokauskaičių poniškoji aplinkuma, bajorų sąjunga, „sulietuviejė" Radzvilai, Tiškevičiai ir panašūs apipešiotų magnatų ir ponijos atstovai, kurie ir nustato „tautos vadų" žemės politiką. Lietuvos biednųjų valstiečių reikalai „tautos vadams" yra svetimi. Su „kumečiais" ne tik Smetona, bet ir tokie „demokratai", kaip Skipitis ir kiti skaito sau už nešlovę skaitytis. **Spausti kumiečių, pataikauti ponui, tai yra „tautos vadų" politikos turinys**

Žemės reformos pakeitimas, paskelbtas šiais metais balandžio mėn. 16 d. su Smetonos ir Tubelio parašais, stato ant žemės reformos didelį kryžių. Dvarininkams seniau buvo paliekama 80 ha, dabar paliekama mažiausiai 150 ha. Tikrenybėj paliekama daug daugiau, ir štai kodel: Seniau įstatymas numatė atimti iš dvarininkų visą žemę virš 80 ha, kuri iki 1920 m. liepos m. 2 d. buvo **„bendrame šeimos valdyme"**. Jei dvarininkas savo žemę ankščiau buvo padalijęs tarp vaikų ir giminių, tai tada kiekvienam savininkui turėjo likti po 80 ha. Dabar „bendro valdymo" terminas nukeliamas 2 metams, iki 1922 m. balandžio mėn. 3 d. Reiškia, jei dvarininkas pas notarą iki 1922 m. IV 3. padirbo pasidalijimo popierius, tai žemės reforma jam jau nebaisi. Iš viso, „bendras šeimos valdymas" davė dvarininkams progos žemės reformos įstatymą apeiti Lietuvos notarai už kyšį daug kur padarydavo pasidalijimo dokumentus su užpakaline data ir tokiu būdu tūkstančiai hektarų žemės paliko dvarininkų rankose. Tautininkų reforma šitą sukčiavimą dar palengvina, nes į „dalybų" laiką įjungia ir visą žemės reformos įstatymo svarstymo Seime laiką, o tada dvarininkai kaip tik daugiausiai ir „dalijosi". Šimtus pavyzdžių privedama, kur dvarininkai „apdalydavo" žeme ne tik savo vaikus, bet ir tolimas gimines ir net mirusias tetas. Tokiu būdu daug mirusių bajoriškų „dūšių" žemės gavo, bet negavo jos Lietuvos bežemiai, kurie savo ir savo tėvų prakaitu tą žemę šimteriopai yra atpirkę. Tautininkai nereikalauja net, kad būtų iki 1922 m. balandžio m. 3 d. atliktos dalybos, užtenka, kad kas iš dvarininko šeimos „savarankiškai valdė" atskirą ūkį (folvarkų gelbėjimas!), tai ir tokiam paliekama 80 ha. Tokiu būdu prie didesniu dvarų visi folvarkai liks „išgelbėti", nes kur atsiras toks durnas dvarininkas, kurs nepasakys, kad kiekvienas folvarkas, arba ir ūkio dalis „savarankiškai" tam tikro šeimynos nario buvo valdoma. Savanoris bežemis gerai jei gauna 8 - 16 ha žemės, o savanoris dvarininkas gauna 150 ha savo daliai, kaipo dvarininkas, 80 ha, kaipo savanoris, ir, jei vedęs dvarininko dukterį, dar 80 ha gali gauti savo žmonai. Tokiu būdu dvarininkas savanoris gali gauti 310 ha, o bežemis savanoris daugiausiai 15 ha. „Tautos vadų" akyse turtingo savanorio kraujas yra bent 20 kartų brangesnis, kaip bežemio ar mažažemio savanorio kraujas.

Smetona grąžina dvarininkams po 25 ha miško, bet gali grąžinti ir daug didesnį plotą „kai grąžinami išmėtyti tarp laukų arba netinkami miško ūkiui miško plotai". Koks miškas skaityti „išmėtytu" ir „netinkamu" miško ūkiui, sprendžia Aleksa, kurs dvari-

ninkams krašto turtų tik jau nesigaili. Miško 25 ha gaus dabar ir tie dvarininkai, kurie prieš žemės reformos įstatymą paskelbiant savo miško normą jau yra iškirtę.

Svetimšaliams dvarininkams Smetona leidžia žemę parduoti ne tik „žemdirbiams", kaip buvo, bet kam nori, nors ir žemės spekuliantams pirkliams. Smetona leidžia dvarininkams šeimininkauti po dvarus kaip jie nori, nes žemės reformos nuostatas, kad apleistas ir blogame stovy laikomas dvaras be eilės turi buti išdalomas, o savininkui galima ir mažiau per 80 ha palikti, dabar panaikinamas. Tegyvuoja „plikbajoriškas" ūkis! Tautininkai smulkesniems dvarininkams grąžina visus nusavintus atvirus vandenis ir ežerus, o stambiesiems iki 150 ha ploto. Ir iš viso tautininkai stengiasi „atnagradyti" visus „nukentėjusius" iš žemės reformos vykdymo. Daugumai caro šnipų, majoratų valdytojų ir kitokių užsitarnavusių carui, kurių žemės jau prieš išleisiant žemės reformos įstatymą buvo nusavintos, tautininkai stengiasi atsilyginti duodami po 80 ha. Net spekuliantas kunigas Jarulaitis ir kompanija, prieš karą su riebiu pelnu parceliavęs dvarus lietuviams, dabar gauna „be atlyginimo" ligi 150 ha lauko žemės ar miško. Jarulaitis ir jo kompanijonai yra tautininkai, todel Smetona saviškiams nesigaili įdrėbti dvariuką. Juk yra iš ko! Bežemiams žemės galima ir neduoti, teeinie į dvarą kumečiauti, o „savas" turi gi turėti „kultūringą" ūkį.

Tokių palengvinimų dvarininkams Smetonos žemės reforma numato daug. Šitais palegvinimais faktiškai žemės reforma Lietuvoje ir baigiasi, nes padidinimas normos nuo 80 ha iki 150 ha, davimas žemės dvarininko šeimos nariams su dalybomis ir be dalybų, grąžinamas miškas (25 ha grąžinamo miško gali ir neprieiti prie dvarininko žemės) ir kitokie „grąžinimai" sudarys nemažiau kaip 200.000 ha žemės, o tiek ir bebubo dalyti. Menki likučiai, kuriuos dar būtų galima išdalyti, bus sunaudoti „kultūringiems" ir „pavyzdingiems" ūkiams, dvarų centrai ir gardieji likusieji kąsniai dings „tėvynės gelbėtojų" nasruose, taip jog bežemiams žemės klausimas Lietuvoje, bent dabartinės diktatūros viešpatavimo gadynėj, yra jau „išsprestas". Smetona žemės klausimą lengvai ir pigiai „išsprendė" — dvarininkams palieka žemę, o bežemiams siūlo arba eiti į dvarą kumečiauti, arba važiuoti į Braziliją. Ir trumpai ir aiškiai. Kas nesupranta šito „tautos vado" patriotiško žygio, tas yra „bačkininkas", partiškumo apjakintas „mitingierius".

Dabar žemės begaus tiktai viens kits savanoris ir „tautiškieji" veikėjai, dvarų centrus galės pirkti tie, kas turi pinigų, arba yra „pasižymėję" žmonės, o visi dar neišdalyti dvarai paliks dvarininkams.

Tie gi dvarininkai, kurių žemė jau yra išdalyta, gaus gerą užmokesnį. Naujakuriai per 36 metus mokės ponams „vykupnus", vilks sunkų jungą, bet nenaudėliams ponams sumokės. Kas, kas, bet ponai prie Smetonos valdžios tik jau nenukentės. Tekenčia ir tevargsta geriau dešimtys tūkstančių naujakurių ir sklypininkų! Poras tūkstančių ponų už dalį „savo" žemės, čiulps ir toliau mūsų kraštą ir, jei leisimies, tai dar 36 metus 50 tūkstančių Lietuvos naujakurių bus ponų vergais.

Bet tas nuo mūsų pačių pareina. Jei nugriausim diktatorių jungą, tai tuo pat turėsime laisvą kelią ne tik į išsivadavimą iš ponų jungo, bet ir žemės reforma turės būti tęsiama ir pravesta atsižiūrint ne į ponų, bet į dirbančiosios liaudies reikalus.

A. B.

Perskaitęs „Pirmyn" duok kitam.

„Vilniaus Žodžio" džiūgavimai.

„V. Žodis" savo 2 nr. pasisakė būsiąs bendras tautininkų, liaudininkų ir socialdemokratų (!!) organas, bet taip tik pasisakė. Fašistai tautininkai jame nerašo, socialdemokratai juo labiau, pasilieka tik liaudininkai (teisingiau, vienas liaudininkas), kurie ir užduoda „V. Ž." toną. O kas tai per tonas, galima matyti iš sekančio Dr. Alseikos išminties išliejimo „V. Ž." 9—10 nr., einant kuriuo Lietuvoje „viskas ramu". P. Alseika mano, kad Voldemaro ir Musteikio pašalinimas „labai sušvelnino politinę padėtį; nors valdžia ir tebėra vienos tik tautininkų partijos rankose, bet opozicijai leista laisviau ir plačiau veikti, politinių kalinių skaičius žymiai sumažėjo, kruvino teroro visai nebėra, nieks, išskyrus komunistus ir vilniškius politinius emigrantus, apie revoliuciją nebegalvoja, visi tikisi ramiu kultūriniu darbu, legale opozicija ir kritika grąžinti Lietuvai normalę demokratinę tvarką" ir t. t. Šitaip į Lietuvos diktatūrą žiūri vienas iš liaudininkų galvų. Mes, o su mumis ir visa demokratiška (ne buderbrodinė) Lietuva, į Lietuvos tikrovę žiūrime kitaip. Mūsų manymu, Lietuvoje viešpatauja vienos klikos diktatūra, kuri remiasi dvarininkais, karininkais, šauliais, ir iždo spėnio išsiilgusiais karjeristais. Lietuvos diktatūra ne tik nesilikviduoja, bet eina prie įsistiprinimo. Savivaldybių rinkimai, žemės reformos pakeitimas, tautininkų persiorganizavimas ir k. tai nėra kelias į demokratiją, bet diktatūros stiprinimasis, jos pastangos gruodžio „idealus" užfiksuoti įstatymuose ir priversti visą Lietuvą tuos įstatymus gerbti. Voldemaras atliko savo darbą, jis atstovavo diktatorių tarpe mintį, kad reikia diktatūros priešus naikinti, o smetoniniai norėtų ne tik priešus griaudami, bet savo pozicijas stiprindami, savo viešpatavimui padėti tvirtą pamatą. Tame yra skirtumas tarp voldemarinių ir smetoninių diktatorių.

Opozicijos veikimo sąlygos visai nepakitėjo. Dr. Alseika gali pasiinformuoti pas savo partinius draugus Kaune, ar jiems leidžiami susirinkimai, ar cenzūra yra bent kiek žymiau sušvelnėjusi, ar jiems galima „plačiau ir laisviau" veikti. Kas liečia socialdemokratus galime pasakyti, kad pavarius Voldemarą socialdemokratai yra gavę leidimą padaryti 2 (du) kuopų susirinkimu. Iš kelių šimtų kuopų, per pusę metų 2 kuopom leido susirinkti. Bet kaip leido! Prašant leidimo reikia nurodyti dienotvarkę, kalbėtojus ir jų kalbų sątrauką! Susirinkimuose dalyvauja žvalgybos, policijos ir komendantūros atstovai. Profesinėm sąjungom leidimai susirinkimams visiškai neduodami. Jei toki „laisvė" Dr. Alseikai reiškia „plačiau ir laisviau veikti", tai laisvės supratimo p. Alseikai mes nepavydime. P. Alseika nieko negirdėjo, kad nuvertus Voldemarą virš 30 socialistų karo lauko „teismo" liko pasmerkti ilgiems metams kalėti; p. Alseika nieko nežino, jog nepraeina savaitė, kad socialdemokratai ir kiti „įtariami" po vieną ar kelius nebūtų areštuojami ir tremiami į Varnius. P. Alseika sąmoningai užsimerkia prieš faktą, kad nuvertus Voldemarą, politinių kalinių skaičius ne sumažėjo, bet padidėjo. Neužtenka to, politinių kalinių padėtis kalėjimuose paskutiniu laiku žymiai yra pabloginta. „Ramus kultūrinis darbas" Lietuvoje taip pat yra neįmanomas, kaip ir demokratiškas opozicinis veikimas. Kultūros būrelių likimas galėtų Dr. Aleseiką pamokyti, apie kultūrinio darbo sąlygas diktatūrai viešpataujant. Galėtų, jei p. Alseika norėtų pasimokyti, bet jis geriau nori užsimerkti ir giedoti Mironui „laisvės" himnus. „Legalė opozicija" ir „kritika" be susirinkimų, organizacijų, spaudos ir žodžio laisvės yra toki nesąmonė, kurią tik visiškas neišmanėlis, ar sąmoningas faktų kraipytojas gali skelbti.

Na, o kas del revoliucijos, tai mums neteko girdėti, kad Dr. Alseika būtų kada nors ją skelbęs. Mes

abejojame ar Lietuvos demokratija įgaliojo p. Alseiką jos vardu sakyti, kad Lietuvoje „nieks... apie revoliuciją nebegalvoja". Kai mes kalbame apie demokratiją, tai neturime omenyje tų „demokratų", kurie su tautininkais del ministerių portfelių derisi, arba tų, kurie su jais norėtų derėtis. Demokratija mums reiškia plačiuosius Lietuvos gyventojų sluoksnius: darbininkus, biednuosius valstiečius, tarnautojus. O tie sluoksniai po gruodžio perversmo ir yra pavergti ir kiekvienas diktatorių įstatymas juos dar labiau vergia. Pati falsifikuotoji leitenantų „konstitucija" yra ne kas kitas, kaip retežiai iš paragrafų darbo liaudžiai pavergti ir kol ta „konstitucija" nebus sugriauta, tol nebus Lietuvoje demokratinės tvarkos. Mes neginčijame, kad Lietuvoje stambieji ūkininkai, karininkai, aukštieji valdininkai, dvarininkai, pramonininkai ir įvairūs „povorotnikai" diktatūros tvarka yra visai patenkinti. To negalima ginčyti, nes visi turtingieji sluoksniai Lietuvoje iš darbo liaudies pavergimo turi savo naudą. Pakrykę, neorganizuoti darbininkai duodasi save išnaudoti, jie nestreikuoja, yra ramūs; beteisiai mažažemiai ir naujakuriai diktatūroje nekelia savo balso, nereikalauja sau kreditų; viskas, ką valstybė gali duoti, diktatūrai viešpataujant ji duoda turtingiesiems, del to turtingieji diktatūrą ir palaiko, ar bent tyli. Bet užtat visi pavergtieji, beteisiai ir skriaudžiamieji iš savo skurdo ir pažeminimo gali išeiti tiktai revoliuciniu keliu, pašalindami ne tik dabar valdančią kliką, bet ir visą diktatūros sukurtą teisišką tvarką. Esamoj, diktatūros sukurtoje, teisiškoje tvarkoje, negali būti ir kalbos apie Lietuvos darbo demokratijos iškilimą; diktatūra ir tie, kas ją remia, užsisėdę liaudžiai ant sprando, „remia kritika" ir „legale opozicija" neduosis ir negali duotis nuprašomi. Jei dabar eina kalba apie krikščionių įėjimą į valdžią, tai tas reiškia, kad krikščionys įsitikino diktatūros pastovumu ir nori būti jos dalyviais. Yra ir liaudininkuose nemažai diktatūros sukurtosios tvarkos šalininkų, kurie norėtų kokiu nors būdu susitarti su valdančiais del užleidimo ir jiems tam tikros vietos diktatorių šeimynoj, juo labiau, kad tiek liaudininkuose, tiek krikščionyse demokratuose yra nemažai elementų, kurie diktatūros tvarka yra visiškai patenkinti. Įtraukimas tų partijų, o ypač krikščionių į valdžią, diktatūros bazę praplėstų, bet visai napagriautų jos. Susitarus buržuazinėms partijoms, ir susirinkęs, esamąja leitenantų konstitucija, seimas, gali būti tiktai turtingųjų diktatūros įrankis liaudies masėms pavergti. „Ypatingų tautos atstovų" rinktas prezidentas visada bus turtingųjų įrankis biednuomenei smaugti, o prezidentas Smetonos konstitucijoj yra visagalis, jis yra net galingesnis, kaip rusų caras prieš karą. Tokioje teisiškoje tvarkoje, net ir pašalinus visus deržimordiškus varžymus, kaip cenzūra, karo stovis, koncentracijos stovyklos ir p., liaudies kilimas yra negalimas. Bet kokios liaudies pastangos kilti turės atsiremti į diktatūros konstitucijos varžus ir turės arba liaudis būti pavergta, arba diktatūros sukurtoji tvarka revoliuciniu keliu nugriauta. Sakau revoliuciniu, nes teisinių, legalių priemonių tai konstitucijai pakeisti nėra. Kokiu būdu būtinas revoliucinis liaudies žygis bus įvykintas, pareina nuo daugelio sąlygų ir pirmiausiai nuo tos pajėgos, kokią revoliucinė liaudis pajėgs sukurti. Šiuo metu kiekvienas galvojantis demokratas nestato sau klausimą ar reikia revoliucijos, bet tiktai ar galime revoliuciniu keliu pašalinti diktatūros vergiją, ar esame užtenkamai stiprūs, kad nuvijus parazitus nuo valdžios.

Dr. Alseika ir kiti pilkosios veislės „demokratai" mano, kad šiandien Lietuvos darbo liaudis yra bejėgė nuversti diktatūrą, todel jie ir daro išvadas, kad Lietuvoje nieks „apie revoliuciją nebegalvoja". Žinoma, šiuo metu negalima sakyti, kad revoliucija ryt poryt įvyks, ir iš viso pranašavimais užsiimti neužsimoka. Užtat kiekvienas demokratas pripažįs, kad revoliucija yra vienintelis kelias į liaudies išsivadavimą iš diktatūros ir turčių jungo. Nedarydami šiuo tarpu pranašavimų del būsimos liaudies revoliucijos formų, mes kviečiame visą sąmoningą liaudį kurti pajėgą, kuri bus revoliucijos vykintoja. Palšieji demokratai iš to stebisi, na, ir tegu sau stebisi. Nuo jų Lietuvos darbo liaudies išsivadavimas kuo mažiausiai pareina, bet pareina nuo darbo masių sąmoningumo ir organizuotumo. Kiekvienas nelegalus kovotojų būrelis, Resp. Gynėjų skyrius, daugiau sveria ir svers, negu visi revoliucijos laidotojų „ramūs" „demokratiški", užtat „kultūringi" ir „legalūs" atsidūsėjimai prieš Smetonos ir Vytauto paveikslus. *J. Dgn.*

Iš pol. emigrantų gyvenimo.

Karaliaučius. Bendrais bruožais apie mūsų padėtį jau rašiau. Dabar paliesiu tik paskutiniuosius pol. emigrantų gyvenimo Rytprūsiuose pasunkėjimus. Šįmet mūsų draugams emigrantams darbo birža darbo nebeduoda, bet siunčia į „Deutsche Arbeitszentrale"—įstaigą, kuri įveža iš užsienių vasaros metui laukų darbininkų. Bet iki šiol netrūkstant vietinių darbininkų pareikalavimų darbininkų iš užsienių nėra. Užtat dabar emigrantai ir prie lauko darbų sunkiau beprisiprašo. Pasiaiškinus tose įstaigose del mūsų kritiškos padėties galima išgirsti atsakymas: „Jei jums čia nepatinka, važiuokit į Lietuvą..." Tai yra vienas pavyzdys tų moralinių smūgių, su kuriais mums tenka susidurti kas dieną.

Pernai, kaip nupasakoja čia gyvenę emigrantai, su žemės ūkio darbais buvo daug lengviau. Tada dar minėta darbo birža mūsiškiams duodavo darbo su vietos darbininkų uždarbių tarifu (34 fenigiai už valandą, kas sudaro mėnesiui 60—80 markių). Bet dabar prijungus mus prie „poliakų", kaip vokiečiai vadina svetimšalius lauko darbininkus, bėra vilties uždirbti 20—30 markių mėnesiui (vasaros metu!), nes toks jau yra atlyginimo tarifas svetimšaliams darbininkams.

Visokie pol. emigrantų varžymai reikia aiškinti dideliu nedarbu Vokietijoj ir, gal būt, pakitėjusia politine padėtimi Vokietijoj (reakcinga dešiniujų valdžia). Mūsų padėties pagerinimui negali daug ką gelbėti nė vokiečių socialdemokratų užtarimas.

Pol. emigrantų skaičius Rytprūsiuos, kiek mums jau žinoma, siekia 32 žmones, bet gali būti ir daugiau, nes yra ir tokių, kurie nuošaliau kur kaime ar dvare dirba ir su emigrantais nesusirašinėja. Socialdemokratų tame skaičiuje yra 18 žmonių su prijaučiančiais, iš tų 11 dirba prie lauko darbų. Karaliaučiuje yra apie 15 bedarbių emigrantų, kurie iki šiol gaudavo pašalpos 9 markes savaitei. Dabar išsivažinėja ir vasaros metu gal tik viens kitas pasiliks Karaliaučiuje. *T. V.*

Belgija. Pranešame, kad mes trys (K. G. ir P.) esame jau Belgijoj. Iš Lenkijos išvykome 1930-V-20 d. slaptai, nes per darbo biržą mus, kaipo svetimšalius, neleido vykti. Gegužės 23 d. buvome jau Belgijoj ir tą pačią dieną gavome leidimą gyventi Belgijoj. Dabar visi gavome darbo anglių kasykloje, kur dirbame 8 valandas su įvažiavimu ir išvažiavimu. Uždirbame dienai 45 belgų frankus (apie 11 su puse lenkų auksinų. Red.) Maitinamies kantine, maistas neblogas, dienai už maistą mokame 16 b. frankų. Susitvarkėme jau ir su butais, gyvenimui turime kiekvienas po atskirą kambariuką. Vėliau pranešime plačiau. *P.*

Gardinas. Pas mus darbai vis neprasideda, nors mūsų draugai paskutinias dienas gavo darbo magistrate. Mūsų grupė (staliai) dirbome kurį laiką Baltstogėj, dabar parvykome arčiau Gardino baigti žiemą pradėtą statybą. Uždirbame šiuo metu per dieną 9—10 auksinų. Kur pabaigę darbą vyksime, dar nežinome. *V.*

Šiauliuose, sunkiųjų darbų kalėjime, š m. gegužės 29 d. mirė fašistinio teroro auka DRAUGAS

STASYS KUČIKAS

karo lauko „teismo“ budelių nuteistas 12 metų kalėti.
Vėlionies motinai, žmonai ir vaikučiams reiškiame gilios užuojautos

Liet. Socialdem. Org. Užs. Vykdomas Komitetas.

Mirė draugas Kučikas.

Gegužės 29 d. gauta liudna žinia, kad Šiaulių sunkiųjų darbų kalėjime mirė veiklus socialdemokratas, fašistinių budelių nuteistas 12 metų kalėti, jaunas, dar tik 33 m., draugas Stasys Kučikas. Draugas Kučikas gimė Suginčių kaime, Vegerių valsčiuje, Mažeikių apskr. Ten gyvena jo motina ir žmona su trimis mažametėmis dukrelėmis. Varge užaugęs drg. Stasys iš jaunų dienų dėjosi į darbininkų judėjimą ir kiek pajėgdamas dirbo aktingai socialdemokratų partijoj. Po gruodžio perversmo, užėjus juodoms reakcijos dienoms, drg. Kučikas nesudėjo rankų, bet pasiliko ir toliau veiklus, pasišventęs kovotojas už darbo žmonių išsivadavimą. Užtai teko jam daug nukentėti, kelius kartus buvo areštuojamas, žiauriai kankinamas, kol pagaliau 1928 m. liepos mėnesį, siaučiant žiauriausiam kruvinojo Voldemaro terorui, buvo karo lauko „teismo“ budelių be jokių kaltės įrodymų pasmerktas 12-kai metų kalėti. Apie drg. Kučiko ligą nieko neteko girdėti, todel žinia apie mirtį mus pasilikusius dar skaudžiau užgavo. Netekome darbštaus draugo, kurs visada pirmas buvo kovotojų eilėje. Tebūnie kankiniui lengva mūsų vargo žemelė!

K. R.

Iš Latvijos darbininkų judėjimo.

Po 1928 m. Seimo rinkimų Latvijoj stojo prie valstybės vairo ūkininkų sąjungos (tokia pat, kaip Lietuvoj) diriguojama, buržuazijos, klerikalų ir joms panašių seimo grupių paremta reakcinė valdžia. Toji valdžia iš pat pirmų dienų paėmė reakcinį kursą ir savo politiką nukreipė prieš darbininkų klasę. Imant visą Latvijos nepriklausomo gyvenimo laikotarpį, niekada reakcija nebuvo taip drąsi ir darbininkų klausimuose niekada nebuvo taip atkakli, kaip 1929 — 30 metais. Tuos metus Latvijos darbininkija skaito sunkiausiais kovų metais, reikalavusiais ir tebereikalaujančiais didelio jėgų įtempimo, atrėmimui puolančios reakcijos. Jei šiandien, nežiūrint siaučiančios reakcijos, nežiūrint keliančio galvą fašizmo, Latvijoj tebėra demokratinė valdymosi forma, tai čia yra didelis nuopelnas socialdemokratų vadovaujamos darbininkų klasės, kuri visus reakcininkų ir fašistų puolimus mokėjo laiku tinkamai atmušti.

Iš visų naujųjų Pabaltės valstybių, Latvijos darbininkija skaitosi stipriausiai ir geriausiai organizuota. Socialdemokratinis darbininkų judėjimas Latvijoj jungia į įvairias profesines, sporto, jaunimo ir politines organizacijas virš 35.000 darbininkų.

Centralinis profesinių sąjungų biuras jungia 25 atskiras profesines sąjungas, susidedačias iš 26.000 narių Didžiausios iš jų — gelžkeliečių profesinė sąjunga, turinti 28 skyrius su 4.866 nariais; bendra profesinė sąjunga, su 10 skyrių ir 4.141 nariu; valstybės įst. tarnautojų prof. sąjunga su 19 skyrių ir 5.050 narių; pašto telegrafo tarn. prof. sąjunga, su 13 skyrių ir 1.400 narių; spaustuvininkų prof. sąjunga, su 7 skyriais ir 2.140 narių; žemės ūkio darbininkų prof. sąjunga su 56 skyriais ir 1.086 nariais ir t t.

Profesinės sąjungos 1929 m. turėjo pajamų 521.456, 89 latų (virš milijono litų), išlaidų 334.637,59 latų. Liko 1930 m. sausio m. 1 d. 186.819,30. Nekiluojamasis turtas ir inventorius profesinių sąjungų siekia 150.000 latų sumos. Latvijos profesinės sąjungos leidžia 6 laikraščius, būtent: „Arodnieks“, „Trudovaja Žizń“ (rusų kalba), „Latvijas Dzelzcelnieku Vēstnesis“, „Vēstnesis“ (pašitininkų), „Valsts Darbinieks“ ir „Laukų Darbs“.

Iš Centralinio profesinių sąjungų biuro sekretariato pranešimų šių metų IX-am profesinių sąjungų kongresui ir patiektos apyskaitos, matome, kad pernai met būta 58 profesinių sąjungų susirinkimų; 16 streikų; 14 masinių susirinkimų; 14 protesto susirinkimų; 16 profesinių sąjungų propagandos susirinkimų; 5 ligonių kasų dalyvių susirinkimai; 11 bedarbių susirinkimų; 4 konferencijos ir 8 kongresai. Be to suorganizuotos buvo 4 masinės demonstracijos ir 2 ekskursijos: į Švediją ir Estiją. 1929 m., ryšy su aštria kova del nedarbo ir ligonių kasų klausimu išleista buvo 300.000 egz. atsišaukimų latvių kalba ir 25.000 rusų kalba.

Sunkiausį smūgį Latvijos darbininkijai teko pakelti ryšy su ligonių kasų įstatymo pakeitimu. Latvijos Steigiamojo Seimo priimtas ligonių kasų įstatymas buržuazijai yra labai nepalankus. Todel jau nuo 1923 buržuazija pradėjo prieš tą įstatyma savo ataką. Kasmetiniai darbdavių kongresai reikalavo tą įstatymą pakeisti, o jų interesų gynėjai Seimo deputatai nuolat siūlė pakeitimo projektus. Bet iki pernai metų tie buržuazijos pasikėsinimai buvo be pasekmių, nes organizuotų darbininkų energingas pasipriešinimas ir vieninga socialdemokratinė atstovybė Seime buvo ta uola, į kurią visi buržuazijos apetitai ištiško.

1928 m rudenį, trečiojo Seimo rinkimuose, darbininkų jėgos susiskaldė ir rezultate socialdemokratai pralaimėjo 7 vietas, kurias užėmė komunistai ir nepriklausomi. Nuo to laiko žuvo galimybė, reikalui ištikus, sudaryti kairiąją vyriausybę ir darbininkų interesus apginti. Buržuazija gi, pasinaudodama darbininkų susiskaldymu ir nusilpnėjimu, Seime sudarė stiprų bloką ir dabar elgiasi kaip patinkama.

Prie progos verta pažymėti dar ir tas, labai charakteringas faktas, kad iš Latgalės, Vidzemės ir kai kurių vietų Kurzemės **Seimo atstovai pastoriai,** ku-

nigai, popai ir jų klapčiukai, išrinkti į Seimą nesusipratusių darbininkų ir biednųjų valstiečių balsais, Seime susiblokavo su reakcininkais ir gina tik turtingųjų reikalus, o savo alkaniems rinkikams, vieton darbo ir duonos, rodo pirštu į dangų ir siūlo ten karaliauti! Pasirodo, kad tie Abraomo agentai visur yra vienodi. Todel ir Lietuvos darbininkams ir valstiečiams šį faktą reikia itin įsidėmėti ir netikėti tiems apgavikams ir jų pažadams.

Kaip nekaip, Latvijoj vis tik tebėra demokratinė santvarka, taigi ir reakcinė valdžia, nors ir gindama vien tik buržuazijos ir turtingųjų interesus, kur gali vengia perdaug žiaurių priemonių ir stengiasi darbininkus apgauti. Pavyzdys gali būti, kad ir ligonių kasų įstatymo pakeitimas darbininkų nenaudai. Valdžia paskelbė, kad tas įstatymas keičiamas tik todel, kad norima ligonių kasas „pagerinti" darbininkų naudai. Tas „pagerimas" būsiąs toj prasmėj, kad vieton dabar renktų ligonių kasų valdybų, tvarkysią jas darbdavių ir valdžios skiriami aptiekoriai, gydytojai ir kitokie „specai", tai būsianti „geresnė" tvarka. O iš atimamų ligonių kasoms primokamų valdžios sumų, būsiąs įsteigtas fondas darbininkų draudimo senatvėj. Mažiau akylus darbininkas tokia taktika duodasi suklaidinti, ir manydamas, kad valdžia jam tik „gerą" daro tam tiki. Tačiau, kaip paprastai esti, apetitas atsiranda bevalgant. Taigi, pasirodė, kad ir ligonių kasas pradėta „gerinti" nuo to, kad jos paverčiamos „kaziono" tipo caro laikų tos rūšies įstaigoms, daeita ligi to, kad **kasų dalyviai iš savo lėšų turi primokėti už vaistus, sumažinamos laike ligos pašalpos ir įvedamas primokėjimas gydytojui už diagnozą ir receptą!** Ir tas viskas skaitosi „pagerinimu". Tuos „pagerinimus" jau iš anksto suprato profesinės sąjungos, s. d. Partija ir ligonių kasų dalyviai, todel ėmė energingai protestuoti. Pernai kovo ir gruodžio m. buvo sušaukti du nepaprasti ligonių kasų protesto kongresai. Įvyko daugelis protesto susirinkimų. Išleista buvo šimtai tūkstančių atsišaukimų.

Aukščiausį bet gi protesto laipsnį pasiekė, socialdemokratų ir profes. sąjungų centro biuro paskelbtas pernai spalių m. 18 d. generalinis protesto streikas. Nežiūrint, kad kai kurios organizacijos, kaip, pavyzdžiui, gelžkeliečių ir valstybinių įstaigų tarnautojų profesinės sąjungos, valdžios buvo suterorizuotos ir savo pareigų už bendrus darbininkų reikalus neatliko ir streiko kaip reikiant neparėmė, bet vis tik streikas buvo platus ir gana įspūdingas. Latvijos darbininkija, po revoliucijos pirmą kartą taip plačiai išstojo ir parodė, kokia jėga yra darbininkų rankose.

Atsižvelgiant į protestus, valdžia jau pakeistą ligonių kasų įstatymą įnešė Seiman persvarstyti. Tačiau valdžios blokas vis viena tą įstatymą priėmė taip, kaip valdžia pasiūlė ir kaip jis naudingas darbdaviams. Vadinasi, protestai liko protestais, o buržuazija eina savais keliais ir daro taip, kaip jai tinka.

Čia suminėtas pavyzdys yra labai ryškus ir pamokinantis. Jis dar kartą parodo, kaip turtingųjų klasių atstovai, visokie „geradėjai" ir darbininkų „prietėliai", išrinkti darbininkų balsais į seimą virsta pikčiausiais darbininkų priešais.

Latvijos pavyzdys rodo, kad reakcija ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse šalyse, stengiasi atimti iš darbininkų tą, ką revoliucijos metu darbininkai buvo iškovoję. Kartu matome ir labai didelį skirtumą tarp Lietuvos ir kitų kraštų. Pas mus reakcija daro ką nori, mūsų organizacijos yra išardytas, esame atiduoti reakcijos plėšikų malonėn, tuo tarpu Latvijoj ir kitur darbininkai turi galimybės kovoti už savo teises ir savo laimėjimus. Demokratiškuose kraštuose darbininkų kovos pasisekimas pareina nuo jų mokėjimo bendrom pajėgom kovoti, o mes, diktatūros pavergti, neturime teisės nei organizuotis, nei rinktis ir tartis savo reikalais. Tai yra skirtumas tarp demokratijos ir diktatūros.

Darbininkai tik savo jėgomis pasitikėdami gali pasiliuosuoti iš fašistinės vergijos!

PASTABOS.

„Pats" Antanas daro išvadas.

Smetonos kelionė į Žemaičius, per Kretingą, Klaipėdos kraštą ir Tauragę, fašistams duoda progos daryti kreivas išvadas, kad Antanas Smetona yra „tikras" ir „vienintelis", „tautos vadas". Ypač atsilankymas Tauragėj, kurios geriausius sūnus Smetona 1927 metais desėtaais žudė, o šimtais kalėjimuose ir ištrėmimuose kankina, sukelia fašistų „entuziazmą". Yra ko džiaugtis! Kulipkomis, kaip to reikėtų, Smetonos nieks nepasitiko, o šnipų ir tautininkų ovacijos „įtikino" kruvinąjį budelį, kad jis yra „vadas" ir turi „pasitikėjimą". Tauragėj Smetoną sveikino „burmistras" Voldemaras (tikrasis Tauragės burmistras Bildušas nuteistas visam amžiui kalėti) ir kiti slaptosios ir viešosios ochranos špikai. Į sveikinimus Smetona atsakė tokia išmintimi:

„Vadas tol gali pasilikti vadu, kol jis turi pasitikėjimo. **Aš manau**, kad nenusipelniau būti nepatikimas vadas. Šis nuoširdus (šnipų ir bliudlaižių) sutikimas Tauragėje mano viltis (būti amžinu prezidentu) stiprina. **Matau**, kad tautos tikslai mano yra atspėti, kad del jų man reiškiamas pasitikėjimas. Kada tauta pasitiki savo vadu, ji gali tikėtis einanti į garbingą, didingą ateitį. Vadas yra su tauta".

Kaip viskas paprasta. Kelios dešimtys peniukšlių reiškia „pasitikėjimo", o „pats" Smetona padaro iš vadas, kad „visa tauta" jam pasitiki, o kadangi tauta jam pasitiki, tai ji ir eina į „didingą ateitį". „Pasitikėjimo" klausimu Smetona vis tik nėra labai tikras. Jis tik „mano", kad jam pasitiki, bet savo „manymo" patikrinti bijo. O patikrinti būtų juk galima...

1927 metais rugsėjo 9 d. Tauragėj vieną dieną keli šimtai žmonių griebėsi ginklo prieš Smetonos smurtą, tie žmonės ir dabar ne visi tėra išgaudyti, o į nužudytųjų ir išgaudytųjų vietą stojo kiti su tokiu pat „pasitikėjimu" Smetonai, nuo kurio jam praeitų noras „manyti" apie savo neklaidingumą. Tauragės miestas ir apskritis tai kairiųjų (socialdemokratų ir liaudininkų) tvirtovė. Krikščionių, nekalbant jau apie tautininkus, ten maža. Reakcininkai ten negali įsigalėti ir niekada neįsigalės. Ir štai, lyg pasityčiojimui, kruvinasis Smetona važiuoja į tą Tauragę ir prieš būrį atsivežtinių ir vietinių šnipų sakosi turįs tautos „pasitikėjimą". Tai bent begėdis! Dar nenudžiuvo ašaros nuo nukankintųjų kovotojų motinų, žmonų ir vaikų akių, o galvažudys drįsta ant savų aukų kapų girtis „pasitikėjimu!"

Patartina Smetonai geriau vengti Tauragės, nes gali kartais parsivežti tokį „pasitikėjimą", nuo kurio visos amžino prezidentavimo „viltys" pasibaigs šiame pasaulyje. Netikėtas atsilankymas, kaip šį kartą, ir gaujos šnipų saugotojų nevisada juk garantuoja laisvę loti ir teršti Laisvės kovotojų kapus.

Dmitrauka ir nacionalistų orgijos.

Nelengva gauti tikras Dmitraukos įvykio vaizdas, ypač, kad abi pusės, lietuviai ir lenkai, ji savaip nušviečia. Bet jau ir dabar aišku, kad didelė kaltės dalis tenka šnapsui, (vakarėlyje buvo daug girtų ir net visai nusigėrusių dalyvių), nors vien tuo durtuvų ir šautuvų buožių „didieji darbai" negali būti išaiškinti. Ar narsaus unterio pasižymėjimas bus reikiamai įvertintas parodys artimiausia ateitis. Dabar gi verta pažiūrėti Dmitraukos pasėkų. Kaune „Elta" Dmitraukos įvykius visai sąmoningai išpūtė, paskelbė apie mirtį Jokūbo Korkučio, apie sužeistus ir t.t. Vilniuje lietuvių tarpe buvo kalbama, kad net du lietuviai mirę, vienas ligoninėj, kitas Dmitraukoje. Iš tikrųjų, Jokūbas Korkutis po trijų dienų išbuvimo ligoninėj išvažiavo namo, taip pat ir sužeistas kareivis neilgai tesigydė. Gandai apie mirtį vieno ar net dvejų, pasirodo buvę melagingi.

Kaunas, iš savo šnipo nuo Varėnos Lietuvos pusėje, Adomo Bieksos, gavo tikras žinias apie Dmitraukos įvykius, bet „del didesnio įspūdžio" paskelbė jas daug perdėtas. Mat „tautos vadams" gavosi gera proga parodyti savo „tautiškumą" ir nukreipti kuriam laikui visuomenės dėmesį nuo vidaus įvykių, nuo Smetonos rietenų su Voldemaru. Protesto mitingas („šalin mitingai!") prieš lenkus pasibaigė langų daužymu ir knygų plėšimu lenkų įstaigose po policijos akimis. Po Kauno seka protestai ir kitur, net ir bažnyčiose prasideda „tautiškos" orgijos. Į Kauno įvykius atsiliepė ne mažesni lenkų „patriotai" Vilniuje, apie ką liudija iškriušti agronomų bendrabučio langai ir vieno lietuvio moksleivio pramušta galva, nekalbant jau apie „patriotiškus" mitingus ir rezoliucijas Lietuvoje ir Lenkijoje. Pykta neapykantos kibirkštis, įžiebta Dmitraukoj, „tautiškų" rėksnių kurstoma, plečiasi po visą Lietuvą, persimeta Vilnijon ir Lenkijon, grįžta vėl Lietuvon ir taip be galo. Kaune daužomi langai, tas pats darosi Vilniuje; Kaune siūloma uždaryti visos lenkų mokyklos, tas pats, tik ant lietuvių kailio, gali įvykti ir Vilnijoj; Kaune norima uždrausti gatvėj kalbėti lenkiškai, Vilniuje gali uždrausti kalbėti lietuviškai ir t. t. Ir kokiems galams? Kas iš to pelnosi ir kas nukenčia? Pelnosi įvairūs nacionalistai, karo kurstytojai, juodžiausieji reakcininkai, o kenčia visai nekaltos mažumos—lenkų Lietuvoje ir lietuvių Vilnijoje, kenčia mažumų mokyklos abejose šalyse ir pagaliau nukenčia susitarimo galimumai. Taikos šalininkus nacionalistų orgijos turėtų priversti susimąstyti ir paieškoti būdų užkirsti kelią neapykantos ir keršto nuodams.

Šių dienų „didvyris".

1924 metais atsibaladojo iš Rokiškio į Kauną jaunas vaikėzas, Vladas Povorotnikas, ieškoti laikinoj sostinėj laimės ir pelno. Nesusiorientavęs situacijoj Povorotnikas įstojo į Soc. Dem. Jaunimo S-gą Žiežirbą, iš kur, pabuvęs kelias savaites kandidatu, buvo, kaipo vagis ir dokumentų falsifikatorius, išmestas. Mat, tarnaudamas miesto valdyboj Povorotnikas padirbinėjo kvitus ir tokiu būdu pavogė 800 litų. Apie Povorotniko šitą šunybę ir jo išvarimą iš Žiežirbos buvo viešai paskelbta. Bet jaunas, „daug žadantis" vaikinas del šito nepasisekimo nenusiminė. Jis nuėjo į pavasarininkus ir buvo Kauno pavasarininkų Pilies kuopos narys, kur būdamas pardavinėjo ateitininkų loterijos bilietus, o pinigus ir vėl pasisavino. Gal krikščionys būtų Povorotniką iš savo tarpo ir išvarę, jei ne Seimo rinkimai, kuriems buvo mobilizuojamos visuomenės padugnės. Povorotnikas buvo krikščionių pasamdytas „agitatoriu" ir per visą rinkimų laiką jam buvo uždėta pareiga ardyti socialdemokratų ir liaudininkų priešrinkiminiai susirinkimai, ką jis su žvalgybos ir kai kur policijos pagelba uoliai darė. Povorotnikas buvo net tiek išnachalėjęs, kad vienoj vietoj net policininką apdaužė, už nepadėjimą ardyti socialdemokratų susirinkimo. Po rinkimų vėjai pasikeitė, pasikeitė ir Povorotnikas. Jis naujai paskirtam žvalgybos viršininkui Paškevičiui išdavė visus savo sėbrus, su kuriais platino fašistų atsišaukimus, o „Liet. Žiniose" aprašė savo „atsiminimus" apie krikščionių agitaciją, kiek pinigų gaudavęs ir t.t. Bet karjeros prie demokratiškos valdžios Povorotnikas nepadarė, jam teko kokiame tai balaganinių artistų teatre ieškoti uždarbio. Užtat po gruodžio pučo Povorotnikas atgijo, dabar prisidėjo jo dienos. Pirmiausiai, kaipo žvalgybos agentas, jis buvo siuntinėjamas per kalėjimus šnipinėti politinius kalinius, vėliau jis dirbo ir dabar tebedirba „tautiškoje" žvalgyboje, „tautos gvardijoje", „gel. vilke" ir k. už visai padorų atlyginimą. Ir Povorotniko vagystės jam buvo dovanotos (saviškiams Smetona mielaširdingas!). Šių metų gegužės 23 d. Povorotnikas vėl didvyris, tą dieną jis ypač pasidarbavo mušdamas lenkų įstaigų Kaune langus. Povorotnikiška chuliganerija tą dieną parodė savo „tautišką" veidą, už ką Tubelis mitingieriams buvo širdingai dėkingas.

Platus pasaulis bet gi turi žinoti, kad Povorotnikai, Smetonos, Tubeliai, Statkai ir tiems panašūs niekšai, tai nėra lietuvių tauta, kuri už „tautos vadų" šlykščius darbus tik tiek tėra atsakominga, kiek nesugeba to viso brūdo numesti nuo savo sprendo.

Aristofanas ir Smetona.

Kam ūkininkai leidžia vaikus į mokslą? Nugi kam, kad mokytųsi ir paskui gardesnę, lengvesnę duoną valgytų. Rodos, taip, bet „tautos vadai" mano, kad ne. „L. Aidas" 122 nr. mano, kad ūkininkai vaikus leidžia į mokslą tik tuo tikslu, kad tie vaikai „tautos vadą" Smetoną garbintų. Kai moksleiviai Smetoną garbina, tada, anot „L. Aido", jie „įgimtais idealizmo sparnais padangėmis skrajoja", bet kada tie patys moksleiviai pradeda peikti Smetoną ir girti Voldemarą, tada, anot to paties „L. Aido", jie „moraliai jau yra mirę", jie yra „morališki lavonai", eina „demonišku keliu", platina „morališkos gangrenos mikrobus" ir t.t.

Kame gi reikalas? Nugi reikalas tame, kad Šiauliuose, Kaune, Panevėžyje ir kitur fašistinės moksleivių organizacijos „Jaunoji Lietuva" užsikrėtė voldemarizmu. Jos platina „lapelius" prieš „vairininką", keikia liurbį Smetoną, kaipo intrigantą, parašų falsifikatorių veidmainį, „raguotį", melagį; Voldemarą giria, kaipo vienintelį „tautos vadą", Vilniaus vaduotoją, išmintingą politiką ir t. t. „Geležinio vilko" dvasia įlindo į fašistinius moksleivius; įpratinti politikuoti „tautiški" snargliai atsimokėjo „tikrajam tautos vadui" Antanui keiksmais ir išneivojimu. Yra ko pyktintis smetoniniams banditams! Jiems skaudu, kai jų auklėtiniai juos pačius spiaudo, bet Aristofanas čia nieko nepadės. Tą supranta ir smetoniniai fašistai, todel jie sako, kad voldemariniai vilkiukai „turėtų būti susekti ir iš sveikos visuomenės tarpo išskirti, nuo jų kuo skubiausiai turėtų apsivalyti „Jaunoji Lietuva" „L A." pataria voldemarinių atsišaukimų platintojus gaudyti, vyti iš mokyklų, kišti į kalėjimus ir kitaip „moralinius pūvėsius" naikinti. Prieš metus laiko tie „moraliniai pūvėsiai" buvo laikomi „susipratusia" moksleivija, o šiandien juos šnipais ujama. Taip tai keičiasi laikai ir sąvokos „tautiškoje" Lietuvoje.

Iš šalies žiūrinčiam diktatūros šalininkų piovimasis, jei jis nebūtų taip šlykštus ir tuo pačiu liūdnas, galėtų sukelti daug juoko. Pamanykit tik: Daukantas viešai pasakojo ir pasakoja, kad Merkys yra didžiausias kyšininkas, (amunicijos užpirkimai ir p.), Voldemaras dergia smetoninį šeškomą, primeta Smetonai

parašų suklastavimą, vadina jį „nesusitupėjusiu liurbiu", Smetona vadina Voldemarą žuliku ir sukčiumi, visi „tautos vadai" savytarpėj tyčiojasi iš Rasputinų Tamošaičio ir Mirono, pagaliau ir vaikai įsimaišė į švogerių kompaniją ir tie tyko pastverti Smetoną už jo vyriškų „ragų" ir visa tai vadinasi „tautos vienybės" ir „gerovės" laikai. Na, bet kuo čia kaltas Aristofanas? Argi ir jis aprašydamas savo laikų veidmainius, būtų turėjęs galvoje mūsų „tautos vadus"? Į tą galėtų atsakyti tiktai Gustainis, nes tik jis veidmainių „tautos vadų" filosofijoj sakosi nusivokiąs.

Patiems proto pristigo.

Trys „tautos vadai" Janavičius, Lapėnas ir Tamošaitis išvažiavo į Italiją valstybės pinigais, kaipo Tautininkų partijos delegacija, mokytis fašizmo. Italija, po Musolini jungu, yra visų kraštų reakcininkų Meka. Į Italiją juk važiavo ir Voldemaras mokytis, o „Spaktyva" ir Šleževičių ten buvo išsiuntusi pasimokyti, kaip valdyti. Voldemaras Italijoj pasimokė socialistus persekioti ir diktatoriauti, bet neilgam. Dabar Voldemaras, anot „Lietuvos Aido" 124 nr, esąs „psichopatas", žmogus, kurio siela kenčia ir trokšta valdžios, bet valdžioje sėdi Smetona ir „psichopatui" vietos nenori užleisti. Ką Lapėnas ir Tamošaitis iš Italijos parsiveš dar sunku pasakyti, bet kad jie kelioliką tūkstančių litų iždo pinigų jau išvežė, tai yra įvykęs faktas.

Musolini pakartotinai ir pasididžiuodamas yra pasakęs, kad fašizmas esąs neeksportuojamas, jo esą negalima perkelti į kitą kraštą. Bet lietuviški fašistai, pavarę Voldemarą, atsidūrė be plano ir be galvos, todel siunčia „gabiausius" save atstovus, kad nors ir šmugelio keliu parsivežtų truputį reakcingo proto ir kokį nors planą ateičiai, nes taip vietoj trypti ilgą laiką vis viena nebus galima. Mes neabejojame, kad Lapėnas, Tamošaitis ir Janavičius gali nusižiūrėti reakcingus Italijos fašizmo išmislus, reakcingumo ir jiem patiem užtenka, bet iš kur parsigabenti tas italijoniškas sąlygas, be kurių Italijos fašizmas būtų neįmanomas? Lietuvoje, ištašklus „geležinį vilką", nėra italijoniško fašizmo „kūrėjų"; tautininkiški veikėjai ir dabartine „tvarka" yra patenkinti, jie juk valdo, o tas jiems yra svarbiausias dalykas. Vienok pastebėtina yra, kokio idejinio sukliurimo „tautos vadai" priėjo, kad net siunčia į reakcingą Italiją savo delegaciją parvežti „didingos ateities" receptą Lietuvai. Gal taip sekamas Vytautas, kurs savo laiku irgi siuntė delegaciją karūnai parvežti? Reikia tikėti, kad lenkai šį kartą nepastos „tautos vadų" delegacijai kelią ir reakcinė karūna apvainikuos „nesusitupėjusio liurbo" Smetonos raguotą galvą.

Smetona šv. Jono rolėj.

Tauragėj Smetona savo kalboje pasakė kas seka:

„Aš esu tik mažas vadas, kuris nori praskinti kelią dideliam Lietuvos vadui".

Mažas galvosukis visiems Smetonos žodžių aiškintojams. Pirmiausiai, kodel Smetona prisipažįsta esąs tiktai „mažas" vadas ir kas, koks ir kada bus tas „didelis" vadas. Ar tai bus Urachtas II-asis, ar gal tik Voldemaras arba Kaupenas? „Tautiški" bliudlaižiai turėtų lietuvių tautai šitą paslaptį išaiškinti, nes kitaip, ko gero, kiekvienas pradės ieškoti savojo „didelio" vado, o į „mažąjį" ir dėmesio nebenorės kreipti. Gal Smetona skaito dirvą jau užtenkamai paruoštą monarchijai Lietuvoje įvesti? Gal ir taip, bet tegu pasako, ką Dievas patepė ar dar pateps „mūsų mylimai Lietuvai" valdyti. Jei Smetona, kaipo „mažas" Užpalių vadas „pats" į Gedimino ir Vytauto sostą nepretenduoja, tai tegu pasiūlo „tautiškai" nusiteikusiam „kunigaikščiui" Gediminui Beržanskiui, tas yra jau tiek suidiotėjęs, kad nuo „garbingo" pasiūlymo niekada neatsisakys.

Kas nuvertė Voldemarą?

„Pirmyn" kelius syk buvo jau minėta, kad Voldemarą nuvertė daugiausia demokratiškųjų Europos valstybių spaudimas ir pirmon galvon Anglijos, kurios socialistinė valdžią patarė „tautos vadams" sutvarkyti įsiutusį kruviną šunį Voldemarą. Dabar tą pat patvirtina ir švedų mokslininkas Dr. Schueck, kurs savo knygutėj „Aplink Kauną ir Vilnių" tiesiog sako, kad Voldemaro žiauri kova prieš socialdemokratus sukėlė didelį nepasitenkinimą Anglijoje. Prie to prisidėjo ir paties Voldemaro per didelė savimeilė ir garbės troškimas ir del to, užsienių spaudžiami ir patys atsibodėję Voldemaro asmenine diktatūra, smetoniniai ryžosi rizikingą žygį — pašalinti Voldemarą. Bet ir pašalinus Voldemarą niekas vidaus politikoje nepasikeitė. Į vieno Voldemaro vietą stojo keliolika Voldemarų, o smurto režimas ir sauvalė pasilieka, kaip ir buvę.

„Gel. Vilką" pogrindin suvarius.

„Geležinis Vilkas" uždarytas. Trys voldemariniai vilkai, daugiausiai kaukusieji — Savanorių Sąjungos pirmininkas ir buv. Kauno apskr. viršininkas Matulevičius, buv. žvalgybos viršininkas ir dabar dar „aktingas" šnipas Statkus ir žinomas voldemarinis šuva policijos činaunikas Šileika — išsiųsti iš Kauno į savo gimimo vietas. Tie šiek tiek keisti smetoninių banditų žygiai prieš savo sėbrus, yra išdava tarpusavių rietenų „tautiškame" juodašimčių abaze. Svarbiausias kaltininkas, paskutiniųjų dienų vilkų išstojimo, Voldemaras, kol kas paliktas ramybėj, bet jo artimiausieji bendradarbiai griebiami už pakarpos. Bet nei išsiuntimai, nei „Gel. vilko" uždarymas voldemarinių akcijos nesustabdys. Suvaryti pogrindin vilkai neperstos kaukę ir į Smetoną spiaudę. Dvasios broliai „tautiški" banditai ir sukčiai riesis ir toliau savo tarpe. Mes jiems galime tik palinkėti, kad jie kuo daugiau savų suėstų. Juo daugiau patys apdirbs, juo mažiau bereiks karti, kai ateis „tautiškųjų" žmogžudžių atsiskaitymo valanda.

Ar teis Voldemarą?

„Rytas" paskelbė, kad prokuratūra kelianti Voldemarui bylą „už valstybės išdavimą", t. y. už pasakymą, kad leitenantų konstitucija yra falsifikuota ir be jo parašo išleista. Greit po to pasigirdo, kad byla Voldemarui vis viena nebūsianti iškelta, mat, apsigalvota, kad atvirame teisme kaltintojai gali virsti kaltinamaisiais, o karo lauko „teisme" teisti Voldemarą Smetona kol kas dar neišdrįsta. Smetoną ir Voldemarą riša bendras griekas, abudu jie žino eibes viens kito šunybių, abudu bendrai vogė ir kraštą smaugė, o dabar, susipešę kaip gaidžiai, viens kitam akis drasko. Bet į teismą eiti jie vis tik neišdrįs, ir tai todel, kad Smetonos Voldemaro byloje teisėjas bus ne keli juristai, bet visa visuomenė, kuri abu kruvinus šunes lygiai įvertins. Įdomu yra „paaiškinimas", kodel byla nekeliama. Mat, prokuratūra „dar" nesanti gavusi Voldemaro pareiškimo teksto. Pareiškimas yra cenzūroj, jis yra tautininkų partijoj, jis yra užsienių spaudoje, tik prokuratūra jo „dar" negavo. Ji jo greičiausiai ir iš viso negaus. Tautininkai su Voldemaru dar bando apsidirbti „garbės" teismo pagelba, bet Voldemaras žino kokios „garbės" tas teismas būtų ir todel į Žilinsko, Dargio ir Daniliausko garbę spiauna. Kas jam „garbės" teismas! Jis gyvena L. Banko bute, nuomos

nemoka, iš „tautos vadų“ tyčiojasi ir knisa jų pamatus. Jei ji griebs griežčiau, jis pratruks ir išpils tokių „tautiškų“ paslapčių, nuo kurių smetoniniams vagims jauku nebus.

Keturios „tautos šventės“.

Smetona įsakė švęsti „tautos šventę“ rugsėjo 8 d., nes girdi tą dieną Vytautas norėjęs karūnavotis Lietuvos karaliumi. Bet įvairūs nenoramos, „bačkininkai“ ir šiaip opozicingi žmonės dabar nurodo, kad nėra nustatyta kokią dieną Vytautos norėjo karūnavotis. Istorikai mini net keturias dienas — rugpiūčio 15, rugsėjo 8, rugsėjo 16 ir rugsėjo 29. Kuri iš tų dienų yra „garbingesnė“ eiliniam Lietuvos piliečiui nei šilta nei šalta. Jam visos lygios. Užtat Smetonai patiko rugsėjo 8 d , todel tauta tą dieną ir turi švęsti kaipo smetoninę „tautos šventę“.

Daug svarbiau kaip „tautos šventė“ yra faktas, kad Smetona panaikino visas šventas dienas prekyboje, kas yra didelė skriauda visiems prekybos tarnautojams. Išskyrus Kauną visoje Lietuvoje krautuvės sekmadieniais dabar bus atviros po kelias valandas, o skutyklos bus atviros sekmadieniais iki 10 val. ryto. Šitoks Smetonos įstatymas yra kyšis žydų pirkliams, kurie senai jau reikalauja, kad sekmadieniais būtų galima prekiauti. Tas parėdymas gali patikti ir krikščionims pirkliams, bet tarnautojai, tiek žydai, tiek ir krikščionys, nuo to tik nukentės. Prekybos tarnautojas dėka Smetonai neturės nė vienos dienos laisvos. Žydai kai kur švenčia šeštadieniais, o krikščionys pasilieka visai be švenčių. Taip „tautos vadas“ pataikauja žydų pirkliams su skriauda tarnautojams.

Universiteto statutas.

Dar Voldemaras galando savo dantis prieš universiteto autonomiją ir rengėsi ją panaikinti. Bet nebesuspėjo. Dabar Smetona Augustino valią įvykdė ir statutą pakeitė. Pakeitė jį taip, kaip diktatoriams reikalinga, neatsižvelgdamas į universiteto reikalavimus. Smetona pasisavina sau teisę tvirtinti profesorius, nes ikišiolinis kelias, kad universitetas pats mokslą personalą parinkdavo „tautos vadui“ negi galėjo patikti. Antanas nori būti visur vyriausias. Docentus dabar tvirtina švietimo ministeris. Praktikoje daug svarbiau yra, kad kiekvieną profesorių Smetona galės pašalinti, o docentai bus šalinami švietimo ministerio. Pasibaigs profesoriams „aukso laisvė“, kada jie galėjo diktatoriams memorandumus del karo lauko „teismų“ rašyti. „Tautos vadas“ mokės nepatinkamiems profesoriams parodyti universiteto duris. Mokslui Smetona uždės „tautišką“ antsnukį, kramola „autonominiame“ universitete pasibaigs ir užviešpataus mūsų tėvynėj „didinga“ kapų tyla.

T. E.

Fašizmas bijo sąmoningų ir organizuotų darbininkų!

Laiškai ir korespondencijos.

Pakampių derybos.

Voldemaro ir liaudininkų pakeltas triukšmas, del tautininkų derybų su krikščionimis, privertė ir tautininkus ir krikščionis viešai derybų faktą užginčyti. „Liet. Aidas“ pakartotinai, o „Ryte“ krikščionių demokratų partijos centro komitetas oficialiai pareiškė, kad jokių derybų tarp tų dvejų, savo esmėje giminingų, partijų nesą vedama. Tautininkai ir krikščionys iki šiol vestas derybas skaito tik „informacijomis“ ir neoficialiu minčių pasidalijimu. Nei tautininkai nei krikščionys negali viešai iš anksto prisipažinti, kad derybos yra vedamos. Krikščionys nėra tikri, ar tautininkai jų po susiderėjimo ir vėl neapgaus, kaip jau vieną kartą padarė. Be to, krikščionys yra stipriai nuo tautininkų nukentėję, ypač jų ekonominės organizacijos gavo daug smūgių ir daugumas tų organizacijų šiandieną yra tik dvokiantys lavonai. Todel pats derybų faktas, ypač jei derybos neprivestų prie susitarimo, nemažai krikščionis kompromituotų, būtų lyg ir krikščionių kapituliacija prieš tautininkus. Tik susitarę ir turėdami galimybės pasigirti tam tikrais realiais laimėjimais, krikščionys galėtų nesikompromituodami su nauja koalicija pasirodyti savo partijos nariams ir savo šalininkams visuomenėje.

Taip pat ir tautininkai, pripažindami derybų faktą, kartu prisipažintų, kad vieni nepajėgia valdyti ir tuo tik silpnintų savo poziciją. Be to, tautininkai turi daug klapato su Voldemeru ir jo šalinkais, kurie yra griežti krikščionių neprietėliai. Voldemaras iš savo praeities (pavogtieji valstybės pinigai, Danijos teismas, Varniai, įvairūs jo neivojimai ir t. t.) yra pyktas krikščionių priešas. Savo neapykantą prieš krikščionis Voldemaras mokėjo įskiepyti ir savo šalininkams. Užtenka pavartyti voldemarinį „Tautos Kelią“ pamatysime, kad tas diktatoriaus šunlapis daugiausiai pamazgų yra išpylęs ant krikščionių, o derybos sukelia ant kojų visus voldemarinius „vilkus“, verčia juos aktingiau savo „vado“ asmenį garbinti ir niekinti Smetoną. Paskutiniu laiku, kaip tik sąryšyje su kalbamomis derybomis, voldemariniai suskato veikti, pasipylė nelegalūs atsišaukimai, prasidėjo leitenančiokų bruzdėjimas ir visai galimas daiktas, kad Voldemaras ryšis „gelbėti“ Lietuvą iš jai gresiančio krikščionių pavojaus. Nenorėdami dar labiau erzinti savo buvusių (taip, buvusių) vienminčių, smetoniniai ginasi jokių derybų su krikščionimis nevedą ir net pasisako, kad jokių permainų valdžioje nesą numatoma.

Reikia pripažinti, kad ir susitarti krikščionims su tautininkais nėra lengva. Juk prie stalo sėda lygūs partneriai. Smetona jau vieną kartą krikščionis apgavo, jis bučiavosi su Krupavičiu, o paskui leido Voldemarui krikščionis iš valdžios išvaryti. Gavę pamoką, krikščionys tautininkams ne labai benori tikėti ir nori išsiderėti sau garantiją, kad kitą kartą Smetona nepabučiuotų Krupavičių Judos bučkiu. Tokia garantija krikščionims galėtų būti Seimas, sukviestas, kad ir esamąja, falsifikuotąja leitenantų konstitucija. Seimas, išrinktas po policijos nagaika, uždarius burną kairiesiems, duotų krikščionims, taip jie mano, nemažą persvarą prieš tautininkus ir jau atsirėmę Seimu, krikščionys nebebijotų, kad juos tautininkai vėl išjos iš valdžios. Del to krikščionys derybose reikalauja, kad būtų pirma sušauktas Seimas, o paskui jau renkamas prezidentas.

Visai kitaip mano tautininkai. Ir jie krikščionių bijo ir turi pamato bijoti. Turėdami savo rankose Seimą, arba bent galėdami atsiremti Seimu, krikščionys lengvai galėtų tautininkus apgauti ir susitarę su

liaudininkais, arba ir be jų, galėtų užuot Smetonos ką nors iš savųjų į prezidentus išrinkti. O tas reikštų Smetonos ir jo garbintojų galybės galą. Del to tautininkai visomis keturiomis spiriasi, kad pirma būtų renkamas prezidentas, o jau po to galima būtų eiti prie Seimo rinkimų. Turėdami savo rankose prezidentą, kurs leitenantų konstitucijoje yra visagalis, tautininkai užtikrintų sau įtaką valstybės gyvenime ir ko gero patys galėtų krikščionys dar apgauti. Del tų tai priežasčių derybos tarp krikščionių ir tautininkų neinasi lengvai ir sunku šiandien pranašauti, kad susitarimas greit įvyks.

Bet ankščiau ar vėliau toks susitarimas turės įvykti. Kada, tai yra tik laiko klausimas. Esminių, socialinių skirtumų tarp tautininkų ir krikščionių nėra. Ir vieni ir kiti jų yra perdėm reakcingi, tik krikščionys daugiau demagogiški, o tautininkai daugiau begėdiški. Krikščionių „demokratiškumas" yra jiems tik ginamosios spalvos priedanga savo tikrajam veidui pridengti, taip pat, kaip tautininkų „tautiškumas" yra priedanga reakcingumui. Visi reakcingi tautininkų įstatymai—savivaldybių darkymas, žemės reformos dvarininkų naudai pakeitimas, socialinės įstatimdavystės pabloginimas ir pagaliau pati falsifikuotoji „konstitucija" krikščionyse nesukelia jokios opozicijos. Darbininkų klasinio judėjimo persekiojimui krikščionys iš visos širdies net pritaria. Pagaliau, reakcinga tautininkų švietimo politika krikščionyse tik tiek kelia triukšmo, kiek nuo tos politikos nukenčia jų veikėjai Pati švietimo dvasia yra krikščionių dvasia. Jokių skirtumų bent praktikoje, tarp vieno ir kito reakcijos sparno nėra. Skirtumai, kokie pasireiškia tarp tautininkų ir krikščionių užsienių politikoj, santykiuose su vokiečiais ir rusais, yra antraeilės reikšmės ir negalėtų sudaryti kliūties susitarti. Jei nebūtų nepasitikėjimo (visai pamatuoto) iš vienos ir kitos pusės, jei tautinininkai nebijotų, kad krikščionys juos suės, o krikščionys nebijotų apgavimo, susitarimas jau būtų ir įvykęs. Trukdo susitarimui, kaip jau minėjau, ir Voldemaro bei liaudininkų šnairavimas į derybas. Voldemaras žino, kad, įėjus valdžion krikščionims, jo viltys grįžti valdžion jokiu būdu nepagerės, o liaudininkai akivaizdoje reakcijos blokavimosi įgauna lyg kiek daugiau drąsos (kai kas sako, kad iš pavydo).

Šiuo metu Kaune kalbama, kad tautininkai sutinka užleisti krikščionims dvi vietas valdžioje Net pasakoja, kad švietimo ministeriu būsiąs Bistras, o kunigas Krupavičius gausiąs Vid. Reikalų arba Žemės Ūk. ministeriją. Kiek tie pasakojimai tikri, negalima pasakyti. Paskutinieji tautininkų pasisakymai leidžia manyti, kad derybos toli gražu nėra dar taip toli pažengusios. Lapėnas nesenai sakė, kad apie koaliciją šiuo metu „negali būti kalbos", o Smetonos idiotiška prakalba Tauragėj ir „Liet. Aido" komentarai taip pat lyg rodytų, kad energingos ištvirkėlės Smetonienės klika mano dar galinti valdyti ir be krikščionių paramos. Tautininkų paskutiniosios konferencijos pabrėžė, kad pirma turi būti išrinktas prezidentas, kuriuo, be abejo, turi būti Smetona, o kas del Seimo, tai reikalas neskubus ir Seimo rinkimo įstatymas (vienos dieno darbas) dar, girdi, nesąs paruoštas...

Tautininkai patys sau savo suvažiavimuose ir laikraščiuose nori drąsos priduoti. Rengiasi persiorganizuoti, sudaryti plačią „masinę" organizaciją. Bet visas tas bruzdesys nepaslepia idejinio ir politinio tautininkų susmukimo, kas gal paeina iš to, kad tautininkams trūksta vado. Nepaslaptis, kad garsinamas „tautos vadas" Smetona tai yra pusiau suidiotėjęs palėgėlis, be jokios nuovokos praktiškoj politikoj. Gal savo laiku jis ir galėjo parašyti pusėtinai vykusių savo forma strapsnių į laikraščius, bet į vadus jis, nei savo valios, nei praktiškos nuovokos ypatybėmis netinka. Tautininkų pirmininkas Lapėnas, kurs dabar neva tai daug sveria, yra Musteikio pusbrolis, užsispiręs mulas. Kalbama, kad dabar vadeles laiko kun. Mironas, mėgstąs iš užukampio diriguoti kitus „tautos vadus". Nuvertus Voldemarą jau pergyvenome žiaurų, „sušvelnėjusį", pažiaurėjusį ir dabar vėl „nuosaikiai" žiaurų kursą. Per tą laiką tautininkai rengėsi Seimo rinkimams, rengėsi prezidento rinkimams, o dabar imasi „persiorganizuoti" ir visuomenę „perauklėti" ir jei tas pavyks, tada galvos, ar reikalingi rinkimai ar ne. Sakoma, kad rudenį turėsią įvykti miestų savivaldybių rinkimai, bet, jei ne įvyks rudenį, tad bus atidėti pavasariui, o jei ne pavasarį, tad rudenį... „Jei ne pavasarį, tad rudenį, o jei ne rudenį, tad pavasarį", tai buvo ir tebėra vienintelė tautininkų politinė programa. Aiškiau pasisakyti tautininkai negali, nes ir patys jaučiasi esą nežymi mažuma mūsų visuomenėj, kuri tik dėka karininkų durtuvams ir ypatingai dėka visuomenės neaktingumui, gali valdyti. Palyginamai pigiai iškovojome savo laisvę, bet, matomai, dar neišgaravo iš mūsų krašto baudžiavos ir caro viešpatavimo įdiegtas vergiškumas ir nesiržimas ar nemokėjimas savo reikalus ginti, todel leidžiamies save jodyti. Aktingesnieji žmonės išgainioti, kalėjimuos pūdomi, likusiųjų viens rankas nuleido, kits sugalvojo savo lepšiškumui ar bailumui patogų pateisinimą, kiti gi nepajėgiame darbo pastumėti užtenkamai į priekį. Velkame savo kasdieninių vargų naštą, o viešieji visų reikalai vis vietoje. Tik visuomenės pasingumu galima išaiškinti, kad reakcinga mažuma, susiriejusi ir savo tarpe, suskilusi į įvairias klikas, sėdi valdžioj ir net giriasi valdžios nepaleisianti, kol gruodžio 17 d. programa nebusianti „galutinai" įgyvendinta. Savo pozicijos silpnumą vienok jaučia ir tautininkai, todel šalia „persiorganizavimo", kurs turi sudaryti diktatūrai platesnę bazę visuomenėj, ieško persidraudimo ir pas savo artimiausius kaimynus krikščionys.

Viename punkte tautininkai yra nuoseklūs: būtent, darbininkų judėjimo slopinime. Reakcinga tautininkų politika galima yra tik darbo visuomenei tylint. Todel tautininkai sistematiškai naikina bet kokį organizuotą darbininkų judėjimo pasireiškimą. Darbininkų spauda suvaržyta, susirinkimų visiškai neleidžiama, bet koks „nelegalus" pasisakymas žiauriausiai persekiojamas. Kai prie to prisideda dar bendras neveiklumas, tai laikinai darbininkų judėjimas tautininkams nesudaro kliūčių jų, nors ir neplaningoj, bet perdėm reakcingoj socialinėj politikoj. O kaip tik šitame punkte tautininkai ir gali greičiausiai su krikščionimis susikalbėti. Jie jau dabar darbininkų persekiojime visiškai sutinka. Sulenktos darbininkų kupros jau nepailgo gali sudaryti tiltą, ant kurio sustoję Smetona vėl bučiuosis su Krupavičiu. 1926 m. Krupavičius Seime iškilmingai pasakė **„mes šaudėme ir šaudysime"** darbininkus, kovojančius už savo teises, o Smetonos viešpatavimas vykdo tą Krupavičiaus programą, todel galima laukti, kad jie susijungs ir bendromis pajėgomis vykins savo „tautiškai katalikiškus" siekimus.

Darbo masių judėjimas, iš krikščionių artimesnio susibičiuliavimo su tautininkais, gali laukti tik dar didesnių kliūčių. Kaip nežiūrėsime, turime sutikti, kad krikščionys yra stipresnis priešas, kaip tautininkai. Susijungus gi jiems darbo masių kovos sąlygos žymiai pablogėtų. Iš kitos pusės sena neapykanta prie krikščionių ir koalicijos sudarytas šioks toks išjudinimas dabar viešpataujančios „tylos", sudarytų nemažą akstiną darbo masių aktingumui. Dabartinė padėtis, nuvertus Voldemarą, visiems atrodo „laikina", patys tautininkai pakartotinai ją vadino „nenormale", todel visi lyg laukia, kaip persigrupuos diktatoriai artimiausiu laiku, o belaukdami tenkinasi stebėtojų role. Darbo masėms nėra ko laukti. Darbininkų ir neturtin-

gesniųjų valstiečių padėtis yra tiek skurdi ir prislėgta, jog blogesnė sunkiai begali būti. Reakcinga diktatūros politika, visu savo sunkumu nukreipta į darbo masių reikalų ir teisių mindžiojimą, neveizint į tą, ar tautininkai susiderės su krikščionimis ar ne, turės gal jau ir netolimoj ateity iššaukti aktingesnį pasipriešinimą iš spaudžiamųjų pusės. Tą momentą pagreitinti gali ir turi jau organizuoti draugai, šiuo tarpu veikdami nelegaliai, o sąlygoms bent kiek palaisvėjus išeidami dideliu būriu ir aiškiais obalsiais darbo masių judėjimo priešakin. *K. Sr.*

Iš Kretingos padangės.

Kaip visoj Lietuvoj, taip ir Kretingos apylenkėj valstiečiai ir darbininkai kenčia didžiausią vargą. Pasiekėmė „rekordinio" skurdo, pas Kretingos antstuolį galima matyti paskelbtų apie 50 ūkių varžytinių. Vienus ūkius parduoda, kiti sulaukia savo eilės, tautiškas antstuolis Smetonos garbei „dirba", o biedni žemaičiai dejuoja. Seniau pas mus buvo antstuolis Luobis, žinomas tautininkas ir dar žinomesnis vagis; už per daug dideles vagystes Luobį jo paties prietėliai fašistai turėjo pasodinti kalėjiman, kur jis ir dabar tupi. Parėjęs naujas antstuolis ūkininkų licitaciją tęsia toliau ir net antrą kartą „taksavoja" daug ūkininkų. Mat Luobiui daugelis ūkininkų buvo įmokėję dalį skolos ir turi iš jo kvitus, bet naujasis antstuolis sako, kad knygose nėra įrašyta ir reikalauja antrą kartą mokėti. Reiškia, valdžia pastatė vagį antstuolį, o už valdžios agento vagystes turi atsakyti visai nekalti ūkininkai.

Darbininkų padėtis pas mus dar sunkesnė, kaip ūkininkų. Darbo nėra, o, jei kuris ir randa darbo, tai atlyginimas yra labai žemas. Gyvenantieji arčiau Latvijos rubežiaus būriais traukia į Latviją ir ten mano nors kiek užsidirbti pinigų ant kelio, o vėliau važiuoti į Braziliją arba Argentiną. Bet apsirinka. Latvijoj lietuviai darbininkai prie valdiškų ir prie geresnių darbų nėra prileidžiami, todel turi arba tarnauti pas ūkininkus, arba persisamdyti pas ūkininkus griovių kasti. Prie griovių kasimo, akordiniai dirbant, galima per dieną uždirbti nuo 3 iki 5 litų. Vienas kitas per vasarą Latvijoje šiek tiek uždirba pinigų, bet ant žiemos tenka grįžti Lietuvon ir uždarbį pravalgyti. Todel apie išvažiavimą į užjūrius daugelis gali tik svajoti. Taip pas mus ir skurstame. Tiek smulkieji ir vidutinieji ūkininkai, tiek ir darbininkai sunkiai jaučia ant savo kupros „tautiškosios" ponų, Smetonos ir kitų budelių valdžios jungą. *Demokratas.*

VILNIAUS KRAŠTE.

MŪSŲ MOKYKLOSE.

Vilniaus krašto lietuviškos mokyklos pasižymi ne tik „tautinių ir religinių" jausmų skiepijimu, bet duoda progos įsigalėti vaikuose militarizmo dvasiai. Anot kai kurių žymių pedagogų vaiko sieloje tarp kitų glūdi ir karo, muštynių instinktas. Ypač stipriai jis pasireiškia pas berniukus. Delto mokyklinio amžiaus berniukai mėgsta muštis, „kariauti". Kad nedavus šitam instinktui išsiplėsti, reikia būti geru auklėtoju. Šiandien, kada taip daug yra kalbama apie karo panaikinimą, apie taikos palaikymą, pedagogai savo konferencijose sprendžia klausimą: kokiomis priemonėmis auklėti vaiko sieloje taikos idealą?

Vilniaus krašto švietėjai, kurie mėgsta sakyti: „Jaunimas tautos ateitis, o mes to jaunimo vadai" irgi kai kada nuduoda tuo klausimu „susirūpinę". Paprastai tas susirūpinimas prasideda ir baigiasi tuo, kad švietimo vyresnybė duoda pradžios mokyklų mokytojams atatinkamų instrukcijų. Ar jos atatinka mokinių ir mokytojų darbo sąlygoms, apie tai jų autoriai galvų sau nelaužo. Šiuo kartu noriu priminti apie paskutinį Vilniaus ir Švenčionių „Ryto" parėdymą mokytojams del šventimo gegužės 25 d. mokyklose Vytauto Didžiojo jubiliejaus. Kad įsakyta švęsti, tai niekis, švenčia juk visa Lietuva. Bet kaip švęsti? Kai kuriems mokytojams nurodyta ir programa (ar visiems, nežinau). Be to, pravartu pažymėti, kad pas mus, Švenčionyse, „Rytas" pasirodė uolesnis už vilniškį „Rytą". Mat, čia iš mokytojų pusės jaučiamas didesnis atsparumas, todel mūsų švietimo „galvos" norėdamos pasirodyti verčia mokytojus prie didžiausios kvailybės. Ir „pasirodė". Išgalvojo tikrai dar neregėtą ir negirdėtą dalyką. Liepė (ar patarė) mokytojams padaryti viešą mokinių „priesaiką". Kiekvienas 6 — 10 metų vaikas, visų mokinių ir kaimo žmonių akyvaizdoje turi prisiekti: mylėt tėvynę, gerbti savo tautą ir „sekti Vytautą" visą amžių iki mirties. Tikrai, čia jau naujas atradimas pedagogikoje. Iki šiol tokių nesąmonių dar ir mes nebuvome girdėję ir gal tik skautai tą iki šiol praktikuodavo, nors skautų žygiais, iš tiesų, nėra ko džiaugtis. Tai, matyti, bus liguistų patriotų išgalvotas naujas būdas auklėti „šunišką" paklusnumą. Kažin, ar mokytojai, jei jau ne vaiko psichologijos pažinimu, kurs mūsų mokyklai kuo mažiausiai rūpi, tai nors paprasčiausiu žmogaus auklėjimo supratimu neprotestavo prieš tokį barbarišką vaiko sielos darkymą, ar gal, būdami patys stipriai apglūšinti, paklusnybę vyresnybei skaitė aukštesne pareiga, kaip atsižiūrėti į pedagogikos reikalavimus?

„... Sekti Vytautą"..." Įdomu, kaip kaimo vaikas įsivaizdina sau XV-ojo šimtmečio valdovą Vytautą? Taip, kaip girdi iš mokytojų ir iš visokio plauko „Kazimiero" prelegentų, arba kaip mato jį nupaišytą paveikslėliuose. Ką gi jis girdi? Vaiko nuomone, Vytautas didvyris, karys, kurs nieko daugiau neveikė, kaip tik kariavo ir... statė bažnyčias. Kiekvienas sodžiaus mažas lietuvininkas norėtų būti Vytautu! „Tik jodinėk sau arkliu ir mušk kryžuočius, totorius, maskolius ir lenkus" (Įdomu, ar mūsų švietėjai žino tą vaikų nuomonę). Akys blizga, maži kumsčiai tik spaudžiasi besiklausant mokytojo, ar kokio kazimieriečio „paskaitos". Pas mus tas vaikų balamutijimas vadinasi „tautiško susipratimo skiepijimu", bet, iš tikrųjų, tai yra vaiko sielos nuodijimas. Prieš 500 metų, gal toks auklėjimas ir turėtų prasmės, bet šiandien gyvenimas reikalauja ko kita.

Anot mūsų nerinktų ir neprašytų čionykščių „tautos vadų", mes, vilniečiai, gyvename garsius 1930 metus, taigi turime galvoti, kalbėti, rašyti ir „sekti" Vytautą. Tegu ten pasaulio pedagogai galvoja sau apie žmonijos taikos idealų įgyvendinimą mokyklose, mes, Vilniaus krašto lietuviai, gyvename 1430 metus, auginame tautos karžygius, dūmojame apie Vytauto kariškus žygius, skaičiuojame jo pastatytas bažnyčias ir statome kryžius. Neturime nei laiko, nei noro skleisti naujų auklėjimo idealų mokyklose. Tedaro tai kiti. Mat, iš Vytauto garbinimo didesnis pelnas. *Z*

Redakcijos atsakymai.

K. Rnk. Prašome draugą prisiųsti platesnę drg. Kučiko biografiją ir surinkti žinių apie jo mirtį. Gaukit jo fotografiją.

J. Irvėnui. Laukiame iš drg. rašinių. Norėtume gauti kartą minėtą Dr. Gelvonio knygutės recenziją.

S. Kst. Už „Pirmyn" užmokėkit, tai ir gausit. Amžinon „paskolon" laikraščio nesiunčiame.

Ats. Redaktorius ir leidėjas: Stasys Dainauskas. Spaustuvė „ZORZA" Vilniuje.